

Ten geleide

In het jaar 2009 kon de redactie van *Virtus* de weg blijven vervolgen die zij een jaar eerder was ingeslagen. In nauw overleg en samenwerking met leden van de in 2008 ingestelde wetenschappelijke adviesraad wordt door de redactie getracht van *Virtus* niet alleen hét forum voor wetenschappelijk adelsonderzoek in Nederland te maken, maar waar mogelijk ook aansluiting te zoeken met vergelijkbaar onderzoek elders in Europa. Om dit doel te realiseren is inmiddels het redactionele beleid afgestemd op medebeoordeling van aangeboden artikelen door specialisten van buiten de redactie. Dit zogeheten *peer review* systeem is de afgelopen jaren gebruikelijk geworden onder gevestigde, nationale en internationale wetenschappelijke tijdschriften en jaarboeken. De introductie ervan bij *Virtus* betekent niet dat de redactie zelf de norm van helder geschreven en informatieve artikelen, die een breder publiek dan professionele historici aanspreken, heeft losgelaten.

Verheugend is verder dat in deze *Virtus*-uitgave van 2009 vier artikelen zijn opgenomen, die rechtsreeks voortvloeien uit het meerdaagse congres *Smaak en distinctie. Elites in de Nederlanden in de 18^e eeuw*, dat eind januari 2009 in Amsterdam op het Meertens Instituut werd gehouden. Het congres kwam tot stand door een samenwerkingsverband tussen de Werkgroep 18^e Eeuw, de Werkgroep Adelsgeschiedenis, het Centrum voor Stadsgeschiedenis van de Universiteit van Antwerpen en het Meertens Instituut (ressortierend onder de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen). Het congres mocht zich in een grote publieke belangstelling verheugen. De redactie van *Virtus* is de algehele organisatie bijzonder erkentelijk dat één van de in totaal vijf sessies aan de adel werd gewijd. Deze sessie had bovendien nog een plenair karakter. Dat de redactie internationale samenwerking hoog in het vaandel heeft staan mag ook blijken uit de plaatsing in dit jaarboek van twee bijdragen in het Duits en het Engels, geschreven door collega's uit respectievelijk Duitsland en Ierland.

Informatie over de professioneel beoefende adelsgeschiedenis buiten Nederland kan bijzonder stimulerend zijn voor onderzoekers in eigen land. Vandaar dat in deze *Virtus* een verslag is opgenomen van de medio juni 2009 op het European University Institute (EUI; Florence/Fiesole) gehouden meerdaagse workshop *Nobility in Europe during the twentieth century: memories, loyalties and advantages in context*. Uitgenodigde historici, maar ook een aantal sociologen en antropologen, uit verschillende Europese landen belichtten daar de heel verschillende manieren waarop adelsgroepen en aristocratische elites de grote veranderingen in het Europese politieke en sociale landschap van de vorige eeuw ondergingen, beleefden en herinnerden. Groot waren

de verschillen in wijzen van aanpassing aan nieuwe omstandigheden, maar toch bleken in de transformaties die zulke groepen hadden doorgemaakt zekere overeenkomsten en continuïteiten te schuilen. Veel breder van opzet was de conferentie die het Freiburg Institute for Advanced Studies (van de Albert-Ludwigs-Universität Freiburg) begin juni 2009 hield. De titel spreekt in dat opzicht boekdelen: *Was den Adel adlig macht. Adliger Eigensinn in Recht, Politik und Ästhetik Europas (16.-20. Jahrhundert)*. Onder de uitgenodigde sprekers bevonden zich ook onderzoekers van buiten Europa. In een volgend jaarboek hopen we terug te komen op de inhoud van deze conferentie. Bijzonder inspirerend was de manier waarop hier adelsgeschiedenis die betrekking heeft op zowel de vroeg-moderne als de moderne periode internationaal vergeleken werd.

Zoals hiervoor al vermeld blijft *Virtus* het op Nederland gerichte adelsonderzoek nauwlettend volgen en stimuleren. Die continuïteit geldt eveneens voor de historische periodes die aan bod komen. Zo worden in dit jaarboek 2009 drie artikelen gepubliceerd waarvan de onderwerpen al lange tijd de aandacht van adelsonderzoekers in ons land trokken: bastaarden, hoge militairen en landgoederen. In dit geval keurig verdeeld over verschillende tijdvakken, wisselend van perspectief, maar met de nodige aandacht voor zowel biografische als kwantitatieve data. Een en ander illustreert weer eens dat wetenschappelijke adelsgeschiedenis een breed en vruchtbaar onderzoeksterrein is en dat *Virtus* graag als podium dient om de kennis daarvan in brede kring te verspreiden.

De redactie